

ÇALIŞMA HEYETİ RAPORU VE EKLERİ

KONU

Arazi Kullanımı Veri Teması Revizyonu Çalışma Heyeti Sonuç Raporu

YÖNETİCİ ÖZETİ

Arazi Kullanımı Teması, 49 Sayılı Coğrafi Bilgi Sistemleri Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin ekinde yer alan 1 sayılı listedeki coğrafi veri temalarından biridir. Tema, temel olarak *mevcut arazi kullanımı* ve *planlı arazi kullanımı* olmak üzere iki ana bölüme ayrılmaktadır. Nesnelerin, ilişkilerin, kod ve değer listelerinin oluşturulmasında *ulusal* (Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği ve ekleri, Ulusal Arazi Örtüsü ve Kullanımı Sınıflandırma ve İzleme Sistemi) ve *uluslararası* (HILUCS, Urban Atlas, CORINE) sistemler temel alınmıştır (Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü, 2020c).

Arazi Kullanımı Temasına ilişkin ilk çalışmalar, Türkiye Ulusal Coğrafi Bilgi Sistemi Altyapısının Kurulumu Faz II Projesi kapsamında yürütülmeye başlanmıştır. Veri Tanımlama Dokümanının *ilk sürümü*, Ocak 2019 – Eylül 2019 tarihleri arasında gerçekleştirilen *Arazi Kullanımı Tema Çalışma Heyeti* faaliyetleri sonucu hazırlanmış, 09.07.2020 tarih ve 31180 sayılı (Mükerrer) Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Arazi Kullanımı Temasının ilk sürümünde, *Örnek Arazi Kullanımı*, *Arazi Kullanımı Sınıflandırma*, *Mevcut Arazi Kullanımı*, *Mevcut Arazi Kullanımı Grid* ve *Planlı Arazi Kullanımı* uygulama şemaları yer almaktadır. Her ölçek ve türden plan nesnesinin temsil edilmesine imkân tanıyan, esnek ve sade bir yapıya sahip olan *Planlı Arazi Kullanımı* uygulama şemasının ilk sürümü, plana ilişkin genel bilgileri ve kapsamı temsil eden *Mekansal Plan*, her türlü planlı arazi kullanımı nesnesinin ifade edilebildiği *Arazi Kullanım Kararı Nesnesi* ve plana ilişkin harici kuralların ve ilgili mevzuat bilgilerinin sağlandığı *Sinirleyici Mevzuat* nesnelere oluşmaktadır (Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü, 2020c).

Diğer yandan, mekânsal plan verilerinin girilmesi, düzenlenmesi, sorgulanması, analiz edilmesi ve sunulması amacıyla Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü tarafından yürütülen *e-Plan Otomasyon Sistemi* kapsamında *Uygulama İmar Planları*, *Nazım İmar Planları* ve *Çevre Düzeni Planları* ile ilgili XSD şemaları hazırlanarak uygulamaya konmuştur. Bu şemalardan Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği'nin eklerinde yer alan gösterimlere uygun olanlar, TUCBS *Planlı Arazi Kullanımı* uygulama şeması ile ilişkilendirilmiş, detayları "*Planlı Arazi Kullanımı - Çevre Düzeni Planı*",

445 5 17051715

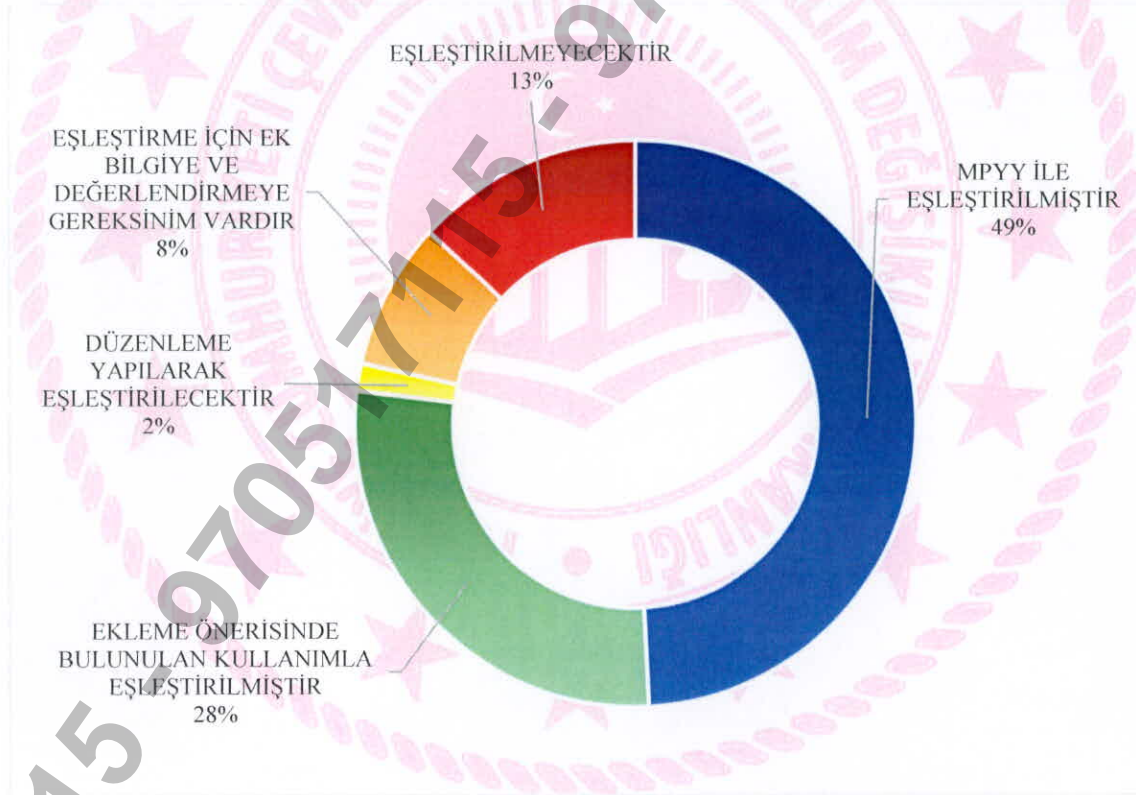

ÇALIŞMA HEYETİ RAPORU VE EKLERİ

KONU

Arazi Kullanımı Veri Teması Revizyonu Çalışma Heyeti Sonuç Raporu

geliştirilmesine odaklanılmıştır. Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği eklerinde tarif edilen gösterimler ile eşleşmediği tespit edilen arazi kullanım kararlarının tamamı, ait oldukları plan bağlamında değerlendirilmiştir. Yapılan değerlendirme sonucunda, 375 adet (%49) arazi kullanım kararı, Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği eklerinde tarif edilen gösterimler ile eşleştirilmiştir. Eşleştirilemeyen ancak çevre düzeni planlarında sıklıkla kullanıldığı tespit edilen ve geniş arazi kullanımı kapsayan 211 adet (%28) arazi kullanım kararının, Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği'ne eklenmesi önerilen 18 adet yeni kullanım kararı ile eşleştirilmesi önerisinde bulunulmuştur. 64 adet (%8) arazi kullanım kararının eşleştirme için ek bilgi ve değerlendirmeye ihtiyaç duyduğu, 12 adet (%2) kullanım kararının düzenleme yapılarak eşleştirilebileceği, 100 adet (%13) kullanım kararının ise çevre düzeni planlarında gösterilmesine gerek olmadığı değerlendirilmiştir.

Şekil 1 Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği'nin eklerinde tarif edilen gösterimlerle eşleşmeyen kullanım kararlarının heyet çalışması sonucu durumu

445 S. C. K. İ. H. K. T. R. 7

ÇALIŞMA HEYETİ RAPORU VE EKLERİ

KONU

Arazi Kullanımı Veri Teması Revizyonu Çalışma Heyeti Sonuç Raporu

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÇALIŞMA HEYETİ ÜYELERİ	2
ÖNSÖZ.....	3
YÖNETİCİ ÖZETİ.....	5
İÇİNDEKİLER.....	8
TABLolar DİZİNİ	10
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	11
KISALTMALAR/SİMGELER	12
TANIMLAR.....	13
1. GİRİŞ	16
1.1. Amaç.....	16
1.2. Önem	16
1.3. Sınırlılıklar.....	16
2. GENEL BİLGİLER	17
3. HUKUKİ DURUM VE MEVZUAT.....	18
4. ÇEVRE DÜZENİ PLANI ÇALIŞMALARI	22
4.1. Çevre Düzeni Planlarına Dair Yönetmelik (2008) Öncesi Çevre Düzeni Planı Çalışmaları.....	22
4.2. Çevre Düzeni Planlarına Dair Yönetmelik (2008) Sonrası Çevre Düzeni Planı Çalışmaları.....	23
4.3. Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği (2014) Sonrası Çevre Düzeni Planı Çalışmaları.....	25
5. ÇEVRE DÜZENİ PLANLARINA YÖNELİK STANDART ÇALIŞMALARI.....	26
5.1. Çevre Düzeni Planlarına Yönelik Coğrafi Veritabanının Geliştirilmesi ve Veri Entegrasyonu Projesi (2009-2010)	26
5.2. Veri İşçiliği Projesi (2013).....	28
5.3. Bakanlık Coğrafi Verilerinin ve Metaverilerinin Güncellenmesi ve Entegrasyonu Projesi (2014-2015)	29
5.4. e-Plan Otomasyon Sistemi Kapsamında Yapılan Çalışmalar	29
5.5. TUCBS Kapsamında Yapılan Çalışmalar	30
6. HEYET ÇALIŞMALARI	33
6.1. Eşleştirme Çalışmaları.....	34
6.2. Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği Eklerinde Yapılması Öngörülen Değişiklikler	99
6.2.1. MPYY'ye İlave Edilmesi Önerilen Arazi Kullanım Kararları.....	99
6.2.2. MPYY'de Değişiklik Yapılması Önerilen Arazi Kullanım Kararları.....	102
7. SONUÇLAR VE ÖNERİLER.....	103

ÇALIŞMA HEYETİ RAPORU VE EKLERİ

KONU	Arazi Kullanımı Veri Teması Revizyonu Çalışma Heyeti Sonuç Raporu
------	---

7.1.	Yasal Düzenleme Önerileri	103
7.2.	Standart Önerileri	103
KAYNAKÇA		104
EKLER		105

448 5 C 7.6 01 H 88 0019

ÇALIŞMA HEYETİ RAPORU VE EKLERİ

KONU

Arazi Kullanımı Veri Teması Revizyonu Çalışma Heyeti Sonuç Raporu

TABLolar DİZİNİ

Tablo	Sayfa
Tablo 1 MPYY Eklerinde Yer Alan Gösterimlerle Eşleşen Arazi Kullanım Kararları ..35	
Tablo 2 MPYY'ye Eklenmesi Öngörülen Gösterimlerle Eşleşenler.....60	
Tablo 3 MPYY Eklerinde Yer Alan Gösterimlerle veya MPYY'ye Eklenmesi Öngörülen Gösterimlerle Eşleşmesi için Ek Bilgi ve Değerlendirme Gerekenler75	
Tablo 4 MPYY Eklerinde Yer Alan Gösterimlerle veya MPYY'ye Eklenmesi Öngörülen Gösterimlerle Eşleşmesi için Düzenleme Gerekenler.....86	
Tablo 5 MPYY Eklerinde Yer Alan Gösterimlerle veya MPYY'ye Eklenmesi Öngörülen Gösterimlerle Eşleştirilmeyecekler89	
Tablo 6 MPYY'ye İlave Edilmesi Önerilen Arazi Kullanım Kararları99	
Tablo 7 MPYY'de Değişiklik Yapılması Önerilen Arazi Kullanım Kararları102	

ÇALIŞMA HEYETİ RAPORU VE EKLERİ

KONU

Arazi Kullanımı Veri Teması Revizyonu Çalışma Heyeti Sonuç Raporu

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil	Sayfa
Şekil 1 Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği'nin eklerinde tarif edilen gösterimlerle eşleşmeyen kullanım kararlarının heyet çalışması sonucu durumu	7
Şekil 2 Uşak ili 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı ile Bolu ili 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı gösterimlerinden örnekler	23
Şekil 3 Zonguldak – Bartın – Karabük 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı ile Ordu – Trabzon – Rize –Giresun – Gümüşhane – Artvin 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı gösterimlerinden örnekler.....	24
Şekil 4 Antalya-Burdur-Isparta Planlama Bölgesi'nin MPYY eklerine uygun olmayan lejantı ile uyumlaştırılmış lejantının karşılaştırılması	26
Şekil 5 Çevre düzeni planları standart veritabanı tasarımı – UML Diyagramı.....	27
Şekil 6 Çevre düzeni planları web uygulaması	27
Şekil 7 Atlas sürüm 1.0 üzerinde çevre düzeni planları	28
Şekil 8 Planlı Arazi Kullanımı (PlanlıAraziKullanimi) sürüm 1.0 sınıf diyagramı.....	31
Şekil 9 Planlı Arazi Kullanımı (PlanlıAraziKullanimi) sürüm 2.0 sınıf diyagramı.....	32

ÇALIŞMA HEYETİ RAPORU VE EKLERİ

KONU Arazi Kullanımı Veri Teması Revizyonu Çalışma Heyeti Sonuç Raporu

KISALTMALAR/SİMGELER

CBS	Coğrafi Bilgi Sistemleri
CBSGM	Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü
ÇDP	Çevre Düzeni Planı
MPGM	Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğü
MPYY	Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği
NİP	Nazım İmar Planı
TUCBS	Türkiye Ulusal Coğrafi Bilgi Sistemi
GML	Coğrafi İşaretleme Dili (Geography Markup Language)
UİP	Uygulama İmar Planı
UML	Birleşik Modelleme Dili (UML - Unified Modelling Language)
XSD	Şema Tanımlama Dili (XSD - XML Schema Definition)
WFS-T	Web Detay Servisi - Etkileşimli (Web Feature Service – Transactional)
WMS	Web Harita Servisi (Web Map Service)
WMTS	Web Harita Karo Sunucusu (Web Map Tile Service)
UASİS	Ulusal Arazi Örtüsü ve Kullanımı Sınıflandırma ve İzleme Sistemi
HILUCS	Hiyerarşik INSPIRE Arazi Kullanımı Sınıflandırma Sistemi (Hierarchical INSPIRE Land Use Classification System)
CORINE	Çevresel Bilginin Koordinasyonu (Coordination of Information on the Environment)

ÇALIŞMA HEYETİ RAPORU VE EKLERİ

KONU

Arazi Kullanımı Veri Teması Revizyonu Çalışma Heyeti Sonuç Raporu

TANIMLAR

Coğrafi Bilgi Sistemi	Her türlü coğrafi verinin; üretilmesi, temini, depolanması, işlenmesi, yönetilmesi, analiz edilmesi, paylaşılması, sunulması ve güncel tutulması için gerekli olan donanım, yazılım, insan kaynağı, standartlar ve yöntemler bütünüdür.
Türkiye Coğrafi Bilgi Sistemi Yürütme Kurulu	49 Sayılı Coğrafi Bilgi Sistemleri Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile teşkil edilen CBSGM Genel Müdürü başkanlığında Sorumlu Kurumların Genel Müdürlerinden oluşan kurulu ifade eder.
Çalışma Heyeti	Coğrafi bilgi hizmetleri kapsamında veri tanımlama dokümanı hazırlama, inceleme, araştırma, geliştirme, projelendirme ve danışmanlık faaliyetlerini yürüten heyeti ifade eder.
Türkiye Ulusal Coğrafi Bilgi Sistemi Altyapısının Kurulumu Projesi-II	Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü ile Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) arasında 12.04.2018 tarihinde imzalanan sözleşmeyle, veri tanımlama dokümanlarının hazırlanması çalışmalarını kapsayan projeyi ifade eder.
Arazi Kullanımı Tema Çalışma Heyeti	Türkiye Ulusal Coğrafi Bilgi Sistemi Altyapısının Kurulumu Projesi-II kapsamında kurulan ve Arazi Kullanımı Veri Temasına ait veri tanımlama dokümanının ilk sürümünü oluşturan çalışma heyetini ifade eder.
Arazi Kullanımı Veri Teması Revizyonu Çalışma Heyeti	06/10/2023 tarihli ve 2023/1 numaralı Türkiye Coğrafi Bilgi Sistemi Yürütme Kurulu Kararı'nın 7. Maddesi gereği, TUCBS Arazi Kullanımı Teması'nın, hâlihazırda kullanılmakta olan eski ve yeni yönetmeliklere göre hazırlanan Çevre Düzeni Planı kullanımlarını da içerecek şekilde genişletilmesi amacıyla kurulan çalışma heyetini ifade eder.
Birlikte çalışabilirlik	Farklı işlevsel birimler arasında, bu birimlerin benzersiz karakteristiği hakkında bilgi sahibi olmadan ya da en az

ÇALIŞMA HEYETİ RAPORU VE EKLERİ

KONU	Arazi Kullanımı Veri Teması Revizyonu Çalışma Heyeti Sonuç Raporu
-------------	--

UASİS (Ulusal Arazi Örtüsü ve Kullanımı Sınıflandırma ve İzleme Sistemi)	Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğü tarafından arazi örtüsünün tespiti ve analizi için geliştirilen sınıflandırma sistemidir (Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğü, 2019).
HILUCS (Hiyerarşik INSPIRE Arazi Kullanımı Sınıflandırma Sistemi)	Arazi Kullanımı coğrafi veri teması kapsamındaki arazi kullanım sınıflarının Avrupa Komisyonu INSPIRE veri standartları ile eşleştirilebilmesi amacıyla kullanılan, Avrupa'da kullanımı zorunlu olan birden fazla seviyeyi içeren arazi kullanımı sınıflandırma sistemidir (Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü, 2020c).
Urban Atlas (Kent Atlası)	Urban Atlas, Avrupa Birliği'nin bir Programı olan Copernicus kapsamında (Türkiye dahil) Avrupa genelinde 788 Fonksiyonel Şehir Alanı için detaylı arazi kullanımı/haritası sağlayan bir ürün yelpazesidir (European Environment Agency, n.d.).
CORINE (Çevresel Bilginin Koordinasyonu)	Avrupa Çevre Ajansı'nın Copernicus Arazi İzleme Hizmeti kapsamında sunmakta olduğu (Türkiye dahil) Avrupa genelinde arazi örtüsü/arazi kullanımı hakkında temel bilgiler sağlayan, 44 tematik sınıfa sahip her altı yılda bir güncellenen veri hizmetidir (European Environment Agency, n.d.).
e-Plan Otomasyon Sistemi	Kurumsal kullanıcıların ve müelliflerin sistem yetkileri doğrultusunda; Plan Teklifi Yapılması, Plan İşlem Numarası Alınması, Plan Onayı, Planların Durum Bilgilerinin Güncellenmesi, Plan Verilerinin Yüklenmesi, Plan Süreç Yönetimi, Planın Askıya Çıkarılması, Planın Kesinleşmesi vb işlemleri yaptıkları e-Devlet Kapısı üzerinden erişim sağlanan uygulamadır. (Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü, n.d.)

448 5 C 7 E 0 1 K 5 8 0 5

ÇALIŞMA HEYETİ RAPORU VE EKLERİ

KONU

Arazi Kullanımı Veri Teması Revizyonu Çalışma Heyeti Sonuç Raporu

1. GİRİŞ

1.1. Amaç

Arazi Kullanımı Veri Teması Revizyonu Çalışma Heyeti'nin amacı, 06/10/2023 tarihli ve 2023/1 numaralı Türkiye Coğrafi Bilgi Sistemi Yürütme Kurulu Kararı'nın 7. Maddesi gereği, Türkiye Ulusal Coğrafi Bilgi Sistemi kapsamında hazırlanan Arazi Kullanımı Teması'nın, hâlihazırda kullanılmakta olan eski ve yeni yönetmeliklere göre hazırlanan Çevre Düzeni Planı kullanımlarını da içerecek şekilde genişletilmesidir.

1.2. Önem

Çevre düzeni planları, sadece mekânsal gelişmelere yön vermekle kalmayıp aynı zamanda ülke genelinde arazi örtüsüne ilişkin kapsamlı bilgileri de içeren önemli planlardır. Bu planlar, Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği'nin eklerinde yer alan gösterimlere ve TUCBS Arazi Kullanımı Veri Teması içerisinde tarif edilen veri yapısı, içeriği, kalitesi, teslimi, gösterimi ve metaveri gibi standartlara uyumlu oldukları sürece arazi kullanımına ilişkin değişikliklerin büyüklüğü, biçimi ve türleri hakkında detaylı analizlerin yapılabilmesine imkân sağlamaktadır. Örneğin, TUCBS Arazi Kullanımı Veri Teması içerisinde tarif edilen *Mantıksal Tutarlılık – Topoloji Tutarlılığı* veri kalitesi ögesine uygun olmayan çevre düzeni planlarının bir araya getirilmesi sonucu oluşturulan veritabanından bir arazi kullanım kararına ilişkin toplam alan büyüklüğü bilgisinin doğru biçimde elde edilmesi mümkün olmayacaktır. Benzer şekilde, Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği'nin eklerinde tarif edilen gösterimlerden biriyle eşleşebilecek olduğu halde, farklı adlandırma veya detay düzeyinde ifade edilme nedenlerinden ötürü, çeşitli istatistiki bilgilerin doğru ve bütüncül bir biçimde elde edilmesi mümkün olmayacaktır.

1.3. Sınırlılıklar

Arazi Kullanımı Veri Teması Revizyonu Çalışma Heyeti çalışmaları kapsamında, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkisi altında ve yürürlükte bulunan çevre düzeni planları ele alınmıştır.